

Sag C-394/23

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

28. juni 2023

Forelæggende ret:

Conseil d'État (Frankrig)

Afgørelse af:

21. juni 2023

Sagsøger:

Association Mousse

Sagsøgte:

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)

SNCF Connect

CONSEIL D'ÉTAT (øverste domstol i forvaltningsretlige sager),

der træffer afgørelse

i tvisten

[udelades]

Under henvisning til følgende retsforhandlinger:

Ved stævning og to replikker indført i registret på justitskontoret for Conseil d'Etat (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) henholdsvis den 21. maj 2021 og den 3. juni 2022 har Association Mousse nedlagt følgende påstande for Conseil d'Etat (øverste domstol i forvaltningsretlige sager):

1. Afgørelsen af 23. marts 2021, hvorved Commission nationale de l'informatique et des libertés (den nationale kommission for databehandling og frihedsrettigheder) afviste sagsøgerens klage over det selskab, der er ansvarligt for internetsiden OUI.sncf, annulleres.

2. Inden der træffes afgørelse, forelægges Den Europæiske Unions Domstol [to præjudicielle spørgsmål] [udelades]:

[Udelades] [Forslag til præjudicielle spørgsmål]

3. Selskabet SNCF Connect, som er ansvarligt for internetsiden, tilpligtes at afskaffe forpligtelsen til at udfylde feltet »hr.« eller »fru« for at gennemføre et køb, at slette de oplysninger, der er indsamlet gennem dette felt, fra sine databaser, og, såfremt selskabet ønsker at indsamle oplysninger »om køn«, at tilføje en eller flere supplerende såkaldt nonbinære valgmuligheder, såsom »neutral« eller »andet«.

[Udelades] Sagsøgeren har gjort gældende, at

- forpligtelsen til at udfylde en af de to rubrikker »hr.« eller »fru« for at bestille rejsehjemmel, et rabatkort eller et abonnement online på internetsiden »SNCF Connect« ikke opfylder kravene om lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed som fastsat i artikel 5, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (herefter »den generelle forordning om databeskyttelse«), idet kunden ikke giver samtykke, sådanne angivelser hverken er nødvendige af hensyn til opfyldelse af en kontrakt eller for at overholde en retlig forpligtelse, og idet de heller ikke er nødvendige af hensyn til legitime interesser, men derimod medfører en tilsidesættelse af retten til at rejse uden at meddele sin tiltaleform og af retten til privatliv, hvoraf navnlig retten til frit at fastlægge sit kønsudtryk udspringer, og desuden medfører en risiko for forskelsbehandling
- denne forpligtelse ikke er omtalt i de retlige oplysninger, der fremgår på internetsiden, eller i de generelle salgsbetingelser; at identitet på og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og retsgrundlaget for behandlingen ikke er omtalt; og at principperne om rimelighed og gennemsigtighed som fastsat i artikel 15, stk. 1, litra a), i den generelle forordning om databeskyttelse og retten til oplysninger som sikret ved artikel 13 også er blevet tilsidesat,
- denne forpligtelse ikke er nødvendig for at opfylde nogen af de formål, der er omhandlet i onlinekontrakten; den omstændighed, at udtrykkene »hr.« og »fru« bruges i forretningskorrespondance, er ikke tilstrækkelig til at nødvendiggøre indsamling af disse oplysninger; i udlandet pålægger visse transportselskaber ikke denne forpligtelse; desuden anvender OUI.sncf ikke høflige tiltaleformer i kommunikationen med sine kunder; dermed er forpligtelsen i strid med princippet om dataminimering som fastsat i artikel 5, stk. 1, litra c), i den generelle forordning om databeskyttelse

- disse betegnelser for visse personer ikke svarer til virkeligheden og ikke tager hensyn til, at denne virkelighed kan ændre sig; den omtvistede forpligtelse er derfor i strid med princippet om rigtighed som anført i artikel 5, stk. 1, litra d), i den generelle forordning om databeskyttelse og udsætter disse personer for en risiko for forskelsbehandling; endvidere udgør forpligtelsen for så vidt angår udlændinge fra lande, hvor myndighederne anerkender »neutralt køn«, en tilsidesættelse af princippet om gensidig anerkendelse, den frie udveksling af tjenesteydelser og den frie bevægelighed, som er sikret ved EU-retten.

Ved to svarskrifter indført i registret den 5. maj 2022 og den 30. maj 2023 har Commission nationale de l'informatique et des libertés (den nationale kommission for databehandling og frihedsrettigheder) nedlagt påstand om frifindelse eller subsidiært om, at Den Europæiske Unions Domstol forelægges et præjudicielt spørgsmål. Denne part har gjort gældende, at sagsøgerens anbringender er ugrundede.

Ved to svarskrifter indført i registret den 19. januar og den 31. maj 2023 har selskabet SNCF Connect nedlagt påstand om frifindelse og om, at Association Mousse tilpligtes at betale 10 000 EUR i henhold til artikel L. 761-1 i code de justice administrative (lov om forvaltningsretspleje). Selskabet har gjort gældende, at sagsøgerens anbringender er ugrundede.

Der henvises til de øvrige sagsakter.

Der henvises til:

- [udelades] den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder
- traktaten om Den Europæiske Union
- traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
- Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/679 af 27. april 2016
- [udelades]
- loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 (lov nr. 78-17 af 6.1.1978)
- [udelades]

[Udelades] Ud fra følgende betragtninger:

- 1 Association Mousse har indgivet en klage til Commission nationale de l'informatique et des libertés (den nationale kommission for databehandling og frihedsrettigheder, herefter »CNIL«) over selskabet SNCF Voyageurs, som blev efterfulgt af selskabet OUI.sncf og i dag er selskabet SNCF Connect, med den begrundelse, at de betingelser, hvorunder kundernes tiltaleform blev indsamlet og registreret ved køb af togbilletter, abonnementskort og rabatkort på selskabets internetside eller apps, udgør en tilsidesættelse af visse bestemmelser i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (herefter »den generelle forordning om databeskyttelse«). CNIL meddelte ved skrivelse af 23. marts 2021 Association Mousse, at de forhold, der blev bebrejdet selskabet, ikke udgjorde overtrædelser af de påberåbte bestemmelser i den generelle forordning om databeskyttelse, og afsluttede klagesagen. Association Mousse har nedlagt påstand om annullation af denne afgørelse og har endvidere nedlagt påstand om, at selskabet SNCF Connect pålægges en administrativ bøde.
- 2 Artikel 8 i loi du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (lov nr. 78-17 af 6.1.1978 om informationsteknologi, registre og frihedsrettigheder) har følgende ordlyd: *»Den nationale kommission for databehandling og frihedsrettigheder er en uafhængig forvaltningsmyndighed. Den er national tilsynsmyndighed som omhandlet i forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 og med henblik på anvendelsen af denne forordning. Den varetager følgende opgaver: [...] Den fører tilsyn med, at behandlingen af personoplysninger gennemføres i overensstemmelse med denne lovs bestemmelser og andre bestemmelser om beskyttelse af personoplysninger, som er fastsat i lovgivningsmæssige og administrative tekster, EU-retten og Frankrigs internationale forpligtelser. Som sådan: [...] d) behandler den klager, anmodninger og anmeldelser indgivet af en registreret eller et organ, en organisation eller en forening, vurderer eller undersøger genstanden for klagen i det nødvendige omfang og oplyser inden for en rimelig frist indgiveren af klagen om, hvor fremskreden behandlingen er, og om resultatet af undersøgelsen, navnlig hvis der er behov for en supplerende undersøgelse eller koordinering med en anden tilsynsmyndighed [...]«.*
- 3 Det følger af de i præmis 2 anførte bestemmelser, at det påhviler Commission nationale de l'informatique et des libertés (den nationale kommission for databehandling og frihedsrettigheder, herefter »CNIL«), når den modtager anmeldelser eller klager vedrørende udøvelsen af sine beføjelser, at vurdere de tilgrundliggende faktiske omstændigheder og at træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal træffes på baggrund heraf. Den har en bred skønsmargen i denne henseende og kan tage hensyn til alvoren af de hævdede tilsidesættelser af den lovgivning eller de administrative bestemmelser, hvis anvendelse den er ansvarlig for at gennemføre, betydningen af indicierne i forbindelse med disse faktiske omstændigheder, den dato, hvor de er begået, den sammenhæng, hvori de er begået, og, mere generelt, de samlede generelle interesser, den er ansvarlig for.

Indgiveren af en anmeldelse kan indbringe en afvisning fra CNIL af at iværksætte foranstaltninger på baggrund af anmeldelsen for en ret, der prøver legaliteten af administrative beslutninger. Det tilkommer retten i givet fald at gribe ind over for CNIL, hvis der foreligger eksternt ulovlighed og, hvad angår begrundelsen for afgørelsen, i tilfælde af faktiske eller retlige fejl, åbenbart urigtige skøn eller magtfordrejning. Når indgiveren af anmeldelsen gør gældende, at en dataansvarlig har tilsidesat de rettigheder, som den registrerede er sikret ved lovgivningen med hensyn til dennes personoplysninger, navnlig indsigtsretten, retten til berigtigelse, retten til begrænsning og retten til indsigelse som fastsat i artikel 49, 50, 51, 53 og 56 i lov af 6. januar 1978 om informationsteknologi, registre og frihedsrettigheder, er udøvelsen af CNIL's skønsbeføjelse med hensyn til, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes henset til naturen af den omhandlede individuelle rettighed, imidlertid underlagt fuld kontrol fra den ret, der prøver legaliteten af administrative beslutninger.

- 4 Det fremgår af sagsakterne, at Association Mousse har nedlagt påstand om, at afgørelsen af 23. marts 2021, hvorved præsidenten for CNIL afsluttede klagesagen vedrørende den indsamling og behandling af kundernes tiltaleform, der var foretaget af selskabet OUI.sncf, nu SNCF Connect, annulleres på grund af overskridelse af beføjelser.
- 5 Artikel 5 i den generelle forordning om databeskyttelse har følgende ordlyd: »1. Personoplysninger skal: a) behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede [...], c) være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles, d) være korrekte og om nødvendigt ajourførte; der skal tages ethvert rimeligt skridt for at sikre, at personoplysninger, der er urigtige i forhold til de formål, hvortil de behandles, straks slettes eller berigtiges.« Forordningens artikel 6 har denne ordlyd: »1. Behandling er kun lovlige, hvis og i det omfang mindst ét af følgende forhold gør sig gældende: a) Den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål. b) Behandling er nødvendig af hensyn til opfyldelse af en kontrakt, som den registrerede er part i, eller af hensyn til gennemførelse af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelse af en kontrakt. c) Behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige. d) Behandling er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser. e) Behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt. f) Behandling er nødvendig for, at den dataansvarlige eller en tredjemand kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der kræver beskyttelse af personoplysninger, går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn. Første afsnit, litra f), gælder ikke for behandling, som offentlige myndigheder foretager som led i udførelsen af deres opgaver.« Artikel 13 i den generelle forordning om databeskyttelse pålægger den dataansvarlige en oplysningspligt over for enhver, hvis personoplysninger indsamles. Endelig fastsætter forordningens artikel 21, at

den registrerede til enhver tid har ret til at gøre indsigelse mod behandling af sine personoplysninger baseret på artikel 6, stk. 1, litra f).

- 6 I forbindelse med den klage, Association Mousse indgav til CNIL, gjorde organisationen gældende, at kunderne for at købe en togbillet, et abonnement eller et rabatkort online på internetsiden eller appen »OUI.sncf«, nu SNCF Connect, obligatorisk skal angive deres tiltaleform og kan vælge mellem to betegnelser, »hr.« og »fru«. Ifølge Association Mousse er en sådan indsamling af oplysninger ikke lovlig som omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra a), i den generelle forordning om databeskyttelse, idet den ikke er baseret på nogen af de grunde, der er anført i artikel 6, stk. 1, tilsidesætter princippet om minimering af dataindsamlingen og princippet om rigtighed, som er fastsat i artikel 5, stk. 1, litra c) og d), og endelig at SNCF ikke overholder kravene om gennemsigtighed og oplysning, som fremgår af artikel 5, stk. 1, litra a), og artikel 13. Association Mousse har gjort gældende, at selskabet ikke bør indsamle disse oplysninger eller i det mindste bør tilbyde en eller flere supplerende valgmuligheder, såsom »neutral« eller »andet«.
- 7 CNIL anførte som begrundelse for at afslutte den klagesag, der var rejst for den, for det første, at den kontrakt, der var indgået med kunden, udgjorde retsgrundlaget for behandlingen i forbindelse med selskabets levering af transporttjenesteydelser. Hvad angår de forskellige retsgrundlag, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i den generelle forordning om databeskyttelse, vurderede CNIL således, at den omtvistede behandling kun vedrørte det retsgrundlag, der fremgår af litra b), hvorefter behandling er lovlig, hvis den er *»nødvendig af hensyn til opfyldelse af en kontrakt, som den registrerede er part i, eller af hensyn til gennemførelse af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelse af en kontrakt«*. For det andet fandt CNIL, at indsamlingen af kundernes tiltaleform kunne anses for at være nødvendig i forhold til formålene med behandlingen som omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra c), og for dermed at opfylde kravet om dataminimering, for så vidt som henvendelse til kunder ved anvendelse af den høflige tiltaleform svarer til praksis inden for civil, forretningsmæssig og forvaltningsmæssig kommunikation. I svarskriftet har CNIL navnlig gjort gældende, at behandlingen af tiltaleformen endvidere kan anses for at være nødvendig for, at selskabet SNCF Connect kan forfølge en legitim interesse som omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra f), og at registrerede i dette tilfælde afhængigt af deres særlige situation kan udøve deres ret til indsigelse som fastsat i artikel 21.
- 8 Spørgsmålet om, hvorvidt der ved vurderingen af, om indsamlingen af oplysninger er tilstrækkelig, relevant og begrænset til, hvad der er nødvendigt, som omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra c), i den generelle forordning om databeskyttelse, og om behandlingen af oplysningerne er nødvendig som omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra b) og f), i den generelle forordning om databeskyttelse, kan tages hensyn til den sædvanlige praksis inden for civil, forretningsmæssig og forvaltningsmæssig kommunikation, således at indsamlingen af oplysninger om kundernes tiltaleform, som er begrænset til betegnelserne »hr.« eller »fru«, kan anses for at være lovlig, uden at princippet om

dataminimering er til hinder herfor, giver anledning til vanskeligheder ved fortolkningen af EU-retten, som har væsentlig betydning for afgørelsen af den sag, der verserer for Conseil d'Etat (øverste domstol i forvaltningsretlige sager). Det forholder sig på samme måde med spørgsmålet om, hvorvidt det for at vurdere nødvendigheden af den obligatoriske indsamling og behandlingen af oplysningerne om kundernes tiltaleform, idet visse kunder ikke anser sig selv for at tilhøre nogen af de to tiltaleformer og anser indsamlingen af denne oplysning for at være irrelevant for dem, skal tages i betragtning, at disse kunder, efter at have afgivet denne oplysning til den dataansvarlige med henblik på at gøre brug af den tilbudte tjenesteydelse, kan udøve deres ret til at gøre indsigelse mod brugen og lagringen af denne oplysning med henvisning til deres særlige situation ved anvendelse af artikel 21 i den generelle forordning om databeskyttelse. Følgelig skal der indgives en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende disse spørgsmål til Den Europæiske Unions Domstol i henhold til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, og afgørelsen af den sag, som er anlagt af den sagsøgende organisation, udsættes på Domstolens afgørelse.

AFGØRELSE:

[Udelades] Afgørelsen af den af Association Mousse anlagte sag udsættes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har besvaret følgende spørgsmål:

1. Kan der ved vurderingen af, om indsamlingen af oplysninger er tilstrækkelig, relevant og begrænset til, hvad der er nødvendigt, som omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra c), i den generelle forordning om databeskyttelse, og om behandlingen af oplysningerne er nødvendig som omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra b) og f), i den generelle forordning om databeskyttelse, tages hensyn til den sædvanlige praksis inden for civil, forretningsmæssig og forvaltningsmæssig kommunikation, således at indsamlingen af oplysninger om kundernes tiltaleform, som er begrænset til betegnelserne »hr.« eller »fru«, kan anses for at være lovlig, uden at princippet om dataminimering er til hinder herfor?
2. Skal det for at vurdere nødvendigheden af den obligatoriske indsamling og behandlingen af oplysningerne om kundernes tiltaleform, idet visse kunder ikke anser sig selv for at tilhøre nogen af de to tiltaleformer, og anser indsamlingen af denne oplysning for at være irrelevant for dem, tages i betragtning, at disse kunder, efter at have afgivet denne oplysning til den dataansvarlige med henblik på at gøre brug af den tilbudte tjenesteydelse, kan udøve deres ret til at gøre indsigelse mod brugen og lagringen af denne oplysning med henvisning til deres særlige situation ved anvendelse af artikel 21 i den generelle forordning om databeskyttelse?

[Udelades]